

Perniön-Särkisalons sota-
veteraaniyhdistys
TNR 22

Veteraanipäivänä 1.
la 27.04.2019 klo 13

Kunnioitetut sotiemme veteraanit ja lotat, arvoisa juhlayleisö

"Kiitos Jumalamme, kun annoit kauniin maan, annoit
jylhät metsät, loit vedet virtaamaan. Kiitos sisukkaasta
työstä isien, kiitos isänmaasta ja kohtaloista sen."

Virren 581 ensimmäinen säkeistö.

Kiitos sotaveteraanit ja lotat. Pelastitte meille oman
isänmaan, jota olemme saaneet vaalia jo toista sataa
vuotta. Kunniaksenne vietämme tänään Kansallista
veteraanipäivää ja muistellemme kivikkoista
historiaanne.

Itsenäisyytemme vuosina on isänmaamme
olemassaolo ollut kolmesti veitsen terällä, ja sanotaan,
ettei Suomessa olla milloinkaan rukoiltu niin paljon
kuin sotien aikana. Talvi- ja jatkosodassa kirkastui se
koti- ja isänmaa, jonka puolesta isämme taistelivat.
Maa, jolla on oma kieli, oma puhdas luonto, oma
arvomaailma ja tavat toimia. Se on maa, jonka
jatkuvuus sellaisenaan on rukouksen ja uhrauksen
arvoista. Se on maa, jonka kansalaisten haluaa voivan

toteuttaa kulttuuriaan vapaasti. Kokonaisen kansakunnan yhteinen asia.

Virressä kiitämme isiämme työstään. Mies maansa asialla on kokonaisen kansakunnan isä; rohkea, epäitsekkäs, vahva suojelija. Kiittäkäämme heidän ohellaan myös äitejä ja tyttäriä, sillä Suomen nainen on kautta vuosikymmenten pystynyt toimimaan poikkeusoloissa omille taidoilleen sopivissa huoltotehtävissä vapauttaen niistä sotilaita varsinaisiin sotilastehtäviin. Naiset ruokkivat ja vaatettivat sotilaat valaen heihin uskoa ja toivoa paremmista ajoista. Heidän tehtäviinsä sisältyi ilmavalvontaa, joka auttoi siviilejä suojautumaan ja sotilaita valmistautumaan edes hetkisen aiemmin. Naiset hoitivat riittävää perusarkea ja taipuivat välttämättömimpien asioiden hoitoon pelon ja ahdistuksen hetkinä, niin että haavoittuneet saivat hoidon, kaatuneet kunniallisen valmistelun lepoon kotiseurakunnan mullissa ja omaiset tuen ja lohdun. Sota osoitti naisten tarpeellisuuden myös maanpuolustustehtävissä.

Usein tulee miettineeksi, mitä suomalaiset tunsivat ja kokivat niin kotirintamalla kuin sotatoimialueella. Kuinka he jaksoivat kantaa taakkansa? Mihin he uskoivat, mitä he toivoivat? Millaista on ollut sodanaikainen ystävyys, rakkaus, pelko ja suru? Raskaat työt vaativat vastineeksi myös

huumoria ja irrottelua, joita oli tarjolla armeijan järjestämällä viihdytyskiertueilla. Erityisesti nuoret aikuiset tarvitsivat toiveikkuutta. Pelkät arvot ja periaatteet eivät kanna huomiseen vaan tarvitaan myös päämääriä, tavoitteita, suunta, johon pyrkiä. Viihde sodan keskellä on kipinä, joka sytyttää palon hiillokseen, saa sen uuteen roihuun, antaa happea hengittää ja jaksaa.

Tänä vuonna talvisodan alkamisesta tulee marraskuun 30. päivänä kuluneeksi jo 80 vuotta. Jo näiden vuosien alkuun mahtuu monenlaista eloa sodasta rauhaan, rauhasta sotaan, välirauhaan ja varovaiseen ulkopolitiikkaan. Kun yön uhka oli karkotettu pois ja aamun valkeus voitti, alkoi vapaan maan toipuminen ja jälleenrakennus.

Raskaiden sotakorvausvuosien hoitaminen kunnialliseen päätökseen toi suomalaisen sisukkuuden ja yhteen hiileen puhaltamisen sekä määrätietoisen tarmokkuuden esiin. Kansan hitsautui yhteen sodissa ja niiden jälkeen, vaikka oli aatteellisesti jakautunut kahtia itsenäisyyden alussa. Menetetyn Karjalan alueen asukkaille saimme sotien jälkeen osoitetuksi uudet asuinpaikat Suomen muilta alueilta. Siirtolaisten määrä oli noin neljännesmiljoona, joten henkiset ja taloudelliset kärsimykset olivat käsittämättömät.

Finlandia-hymnin sanoin uskottiin silti päivänkoittoon ja nousevaan Suomeen.

Synkistä tulevaisuuden uhkakuvista huolimatta suomalaiset jaksoivat uskoa parempaan tulevaisuuteen ja laajensivat tulevaisuudenuskonsa myös nouseville sukupolville. Samoin he jakoivat perintönä nuoremmille suomalaisen kulttuurin – sen arvot ja asenteet, joita koululaitos tuki. Vaaran vuodet, yöpakkaset ja hyvinvointivaltion alku elettiin hissukseen Suomea ja kansainvälisiä suhteita rakentaen sekä historiasta vaieten.

Edustan Salon Seudun Lottaperinneyhdistystä, joka on perustettu vuonna 2001. Kunniakas tehtävämme on osoittaa kiitollisuutta lotille ja pikkulotille keräämällä ja ylläpitämällä Lotta Svärd -järjestön historiaa. Säilytämme lottien muistoa ja henkistä perintöä sekä lujitamme maanpuolustustahtoa ja levitämme oikeaa tietoa Lotta Svärd -järjestöstä. Kuten olemme viime vuosinakin valeutisten, kuvamanipuloinnin ja kyberhyökkäysten aikakaudella nähneet, tietojen kriittinen tarkastelu on sitä tärkeämpää, mitä kauempana alkuperäinen lähde on.

Kokonainen sukupolvi alkuperäislähteitä uhkasi jäädä kuulematta Suomen uudistustöiden kiireissä. Vaiettujen kokemusten tilalle tuli tulkintaa ja mullistuneita aatteita: yhteiskunnalliset erot

pienenivät koulutuksellisella ja sukupuolisella tasa-arvolla, kansalaisaatteiden tilalle tulivat ajatukset kansainvälisestä yhteistyöstä, elinkeinorakenne muuttui ja muuttoliikkeet laajenivat. Suomalainen arvomaailma mullistui rajusti.

Yhtenä hiljaisuuden merkittävimpanä murtajana voidaan pitää Väinö Linnan *Tuntemattoman sotilaan* julkaisua vuonna 1954. Sen realistinen miljöö, kansanomainen kieli ja henkilöt todellisine ajatuksineen ja tunteineen tarjosivat samastumiskohteita sodassa olleille, joiden kohtalot nyt kiinnostivat jälkipolvia.

Teoksen vastaanotto ei kuitenkaan ollut kiistaton. Realistisempi tyyli nimittäin herätti lukutavan, jossa kärjistetyistä henkilötyypeistä ja takalalle asetetuista hahmoista lukiessa saattoi unohtaa, että teos – yhtä kaikki – on kaunokirjallinen eli fiktiivinen tarina. Linna korosti, että tarkoitus oli purkaa runebergilainen sankarimyytti sotilaasta, joka nöyrästi tottelee esimiestään, käyttäytyy aina arvolleen sopivan sivistyneesti ja arvokkaasti uhrautuu isänmaansa puolesta. Romaanin koettiin kuitenkin asettavan virallisen historiankäsityksen kyseenalaiseksi, pilkkaavan sodanaikaisten ja edeltäneiden vuosikymmenten pyhiä isänmaallisia arvoja, upseereita ja naisia. Vaikka Linnan suku onkin kytköksissä omaani, isänikin jaksoi aina muistuttaa

meitä lapsia, että "älkää nyt ihan kaikkea uskoko, mitä noissa kirjoissa kirjoitetaan".

Erityisesti rintamalottien maine tahraantui.

Lähes puoli vuosisataa naisten panosta jälleenrakentamisessa aliarvostettiin ja varsin halventavan kirjoittelun kohteeksi joutui myös naisten vapaaehtoinen maanpuolustustyö niin sotien aikana kuin niiden jälkeenkin. Vasta 1990-luvun alussa tapahtui kokonaisvaltainen maineenpalautus, minkä jälkeen tietoisuus lottien tekemästä arvokkaasta työstä on lisääntynyt. Me jälkipolvet jatkamme äitiemme ja isiemme viitoittamalla tiellä ja huolehdimme perinteittemme siirtymisestä työmme jatkajille. Sydämen rohkeudesta, tahdon lujuudesta, mielen harkinnasta, peräänantamattomuudesta, sitkeydestä, kestävästä, lujasta ja tinkimättömästä rakkaudesta isänmaahan ja vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön olkoon Suomen nainen tunnettu.

Nainen ei ole viihdyttävä – hän on huomista rakentava aktiivinen toimija. Tasa-arvoisessa maanpuolustustyössä eräs tärkeimmistä merkkipaaluista onkin mahdollisuus vapaaehtoisen asepalveluksen suorittamiseen. Vuonna 2015 tämän oikeuden alkamisesta tuli kuluneeksi 20 vuotta. Vuoden 2018 loppuun mennessä asepalveluksen oli suorittanut noin 8 500 naista, joista johtajakoulutuksen on saanut 65 prosenttia. Vuonna

2018 asepalvelukseen haki ennätysmäärä, yli 1 500 naista. Rauhanajan maanpuolustus on näin konkretisoitunut naisten osalta.

Iloitsen siitä, että olemme tässäkin asiassa tasa-arvoisia. Tulevaisuudessakin maanpuolustus tulee nojaamaan asepalveluksensa suorittaneisiin miehiin ja naisiin. Naisten tehtävät maanpuolustuksen tukitoimissa eivät ole loppumassa, vaan päinvastoin rinnalle on nostettu arjen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä. Näistä esimerkkeinä mainittakoon Naisten valmiusliiton järjestämät koulutukset. Osallistuminen maanpuolustustehtäviin olisi toki helpompaa, jos jokainen vapaaehtoinen tietäisi paikkansa ja saisi tehtävänsä valmentavaa koulutusta.

Nykyiset, rauhanajan arjen turvallisuuden uhat ovat varsin erilaisia sodanaikaisiin nähden. Lisääntyneen liikenteen myötä sen turvallisuuteen ja valvontaan on jo kauan kiinnitetty enemmän huomiota. Ennaltaehkäisevä toiminta suunnittelutyössä ja valmiuksia antava koulutus esimerkiksi ensiapukoulutusten myötä ovat jo vakiintuneita toimia. Viime vuosikymmeninä ovat myös tehostuneet valistus maastossa selviytymisestä ja vapaaehtoinen pelastuspalvelu eksyneen löytämiseksi. Uusina taitoina on alettu harjoitella kyberturvallisuutta ja selviytymistä sähköttä, sillä yhteiskuntamme pyörii sähköisten verkkojen varassa,

ja sitä uhkaavat sekä tahattomat että tahalliset haitat. Ääriajattelijoiden toimien, terrorismin ja luonnonkatastrofien myötä ymmärrämme yhä enemmän, että myös henkinen kriisinhallinta on tärkeää, mutta vielä tarvitaan työkaluja vihapuheen, nettikiusaamisen ja valemedian käsittelyyn.

Paitsi luonnon itse aiheuttamat katastrofit myös saastumisesta ja luonnonvarojen käytöstä aiheutuvat muutokset ovat uhka perusturvallisuudellemme. Onkin äärimmäisen hyvä asia, että olemme heränneet miettimään ympäristömme tilaa ja ryhtyneet tahoillamme ympäristöä säästäviin toimiin, jotta tulevatkin sukupolvet voivat veisata virren 581 sanoin: "annoit kauniin maan, annoit jylhät metsät, loit vedet virtaamaan".

Myös taloudellisesti Suomi on haastavan tehtävän edessä, kun väestörakenteessamme suurimmat ikäluokat ovat samalla vanhimpia. Samankaltaisia uurastuksen, periksiantamattomuuden ja arvomaailman mullistumisen hetkiä lienee jälleenrakentajilla edessä kuin aiemminkin. Löytyykö uskoa päivänkoittoon ja nousevaan Suomeen?

Ajattelen, että pelkällä arjesta selviytymisellä elämä ei ole hallittavissa. Yhä enemmän olen pohtinut vapaa-

ajan merkitystä: esimerkiksi monet laitteet ovat vapauttaneet meitä toimista, jotka aiemmin olivat arkisia itsestänselvyyksiä. Kuitenkin vapautuva aika ajaa meitä yhä kauemmas toisistamme uusien laitteiden ääreen. Uutisia seurattessani olen huomannut, että monesti näin hankitulla, niin sanotulla laatuajalla, tapahtuu eniten ylilyöntejä, jopa rikollista toimintaa. Yksityisyys ja itsenäisyys, itsekäskin oma aika kuulemma auttavat selviytymään kiireisestä arjesta ja jaksamaan. Entä yhteisöllisyys, yhteiset päämäärät, suomalainen sisu? Vapaa-ajan täytteeksi olisi turvallista löytää mieluisia yhteisiä harrastuksia, joissa oppii ottamaan huomioon myös toiset ihmiset ja viettämään lasten kanssa mahdollisimman paljon aikaa. Onnellista ja turvallista lapsuutta ei mikään korvaa – se antaa taidot sietää muutoksia, selviytyä ongelmatilanteissa ja elää muiden kanssa.

Kodin merkitys on tärkeä lapselle, koska kotoa saadaan elämän perusarvot. Tiedon ja kokemusten välittäminen sekä asennekasvatus on velvollisuutemme jälkipolviamme kohtaan. Selvästi viitoitetun suunnan ja rajoitukset sisäistänyt nuori tuntee herkässä sielussaan varmuutta ja turvallisuutta kuulua yhteisöömme. Rakkaus kansaan, sen kaikkiin jäseniin, ei saisi kadota. Meidän tulisi hoivata ja kunnioittaa vanhuksia niin, että he saisivat

mahdollisimman onnellisen loppuelämän. Vanhusten henkisen ja fyysisen kunnon kohotus tuo meille kaikille hyvän mielen. Virren 581 toinen säkeistö: "Sovinnossa meidän suo maata rakentaa, että jokaiselle se kodin tarjoaa. Kädestäsi maamme siunauksen saa, ohjaa esivaltaa ja viisautta jaa." Ohjatkoon viisaus meitä valinnoissamme.

Teille, arvoisat sotaveteraanit ja lotat, haluan esittää suuret kiitokset siitä, että olette viitoittaneet meille jälkipolville perinteen ja historian vaalimiseen liittyvät tiedot ja taidot. Suuri kiitos menneille sukupolville siitä, että olette kasvattaneet meidät arvostamaan työntekoa ja uurastamaan kukin alallaan sekä arvostamaan muiden ihmisten tekemää työtä. Olette istuttaneet meihin sisukkuuden ja kunnioittavat hyvät tavat.

Pyrimme vapaassa itsenäisessä maassa kasvattamaan lapsemme ja lastenlapsemme niin, että kaikki saisivat elää mahdollisimman onnellisen elämän. Että nuoriso saisi tukea ja turvallisuutta juuri silloin, kun he niitä kipeästi tarvitsevat. Että lapset saisivat tasa-arvoisen kohtelun ja hyvän koulutus pohjan elämälleen. Että tulevillakin lapsilla saisi jatkua turvallinen ja hyvä kasvu ympäristö – Suomi.

Kiitos, ja hyvää veteraanipäivää!